

LETO—YEAR XII.

Cons. lista Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., sobota, 5. aprila (April 5) 1919.

Subscription \$4.00
Yearly

STEV.—NUMBER 81.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KUPOJTE VOJNO- HRANILNE ZNAMKE.

POZIV NA ORGANIZACIJE,
NAJ IZVOLJO ZAUPNIKA,
KI BO POMAGAL RAZPE-
ČAVATI VOJNOHRANIL-
NE ZNAMKE.

Pittsburgh, Pa.—Rogers Flannery, predsednik oddelka za tuje-
jezence v narodnem vojnem hra-
nilnem odseku pittsburskega ok-
ruga, apelira na tujezemska kul-
turna in podporni društva, da iz-
volijo zaupnike, ki bodo pomagali
razpečavati vojnohranilne
znamke. Izvoljeni zaupnik naj
spolno po sledečem vzorcu vlogo,
s katero izjavlja, da je pri volji
sodelovati v kampanji za razpe-
čavanje vojnohranilnih znamk v
letu 1919:

I am willing to act as a member
of the Foreign Language Council
of the National War Saving Com-
mittee, and to aid the government
in every way possible to insure
the success of the War Saving
Stamps campaign during the year
1919.

Name
Street
Town
County Penna.

To vlogo naj pošlje na sledeči
naslov: James Francis Burke,
state-director National War Sav-
ings Committee, Pittsburgh, Pa.

Do sedaj so vprav tujezemske
delavej kupili veliko vojnohra-
nilnih znamk, kar dokazuje, da
imajo ti delavci največje zaupa-
nje v ta hranilni sistem. Delavci
dobro vedo, da vlada ne bo ban-
krotirala, kot se to dogodi pri-
vratnih bankirjih včas. Denar
je v vojnohranilnih znamkah naj-
varnejše naložen in nosi obresti
od obresti.

Ako naložite denar v poštne
hranilnice, nosi samo po 2%, med-
tem ko denar, naložen v vojni-
hranilnih znamkah, prinese v pe-
tih letih skoraj po 6%. Če je kdo
v stiski za denar, lahko zame-
nja vojnohranilne znamke na po-
šti za denar.

Vsakdo, ki napravi vlogo, da
bo sodeloval kot zaupnik v kam-
panji za razpečavanje vojnohra-
nilnih znamk, prejme vsa potreb-
na navodila, kako mu je mogoče
doseči uspehe.

TRGOVSKI ZASTOPNIK RUSI- JE IMENOVAN.

New York, N. Y. — L. Martens,
vodja ruske sovjetske vladne ko-
misije, je naznanil, da je A. A.
Heller imenovan šefom komerci-
jalnega departamenta, profesor G.
V. Lomonosov pa predsednikom
železniške komisije. Zadnjega je
odstavil poslanik Bakmetijev kot
člana Kerenskijeve komisije, ker
je priporočil priznanje boljševiš-
ke vlade.

Heller je ustanovitelj velikega
tovarniškega podjetja v New Jer-
seyju, ki ga je vodil, dokler ni
vstopil na harvardsko univerzo,
da spopolni svoje znanje. Rojen
je bil v Rusiji, v Ameriko je pa
prišel v letu 1891. Martens je iz-
javil, da pojde vsako leto skozi
njegov departament za več sto mi-
lionov dolarjev trgovine, ker bo
po zaključku sovjeta le ruska
vlada kupovala vse potrebščine
na tujih trgih.

PRIVATNI INTERESI NA DE- LU PROTI SOCIALNIM ZA- KONOM V SEVERNI DAKOTI.

Fargo, N. D. — Privatni inter-
esi so vložili rožbo na zveznem
sodšču, da so postavili protistav-
ne, ki jih je sprejela legislatura
Severne Dakote, čez, da zvezna
vlada preprečuje državam iz-
vajati privatne "biznis".

Tožbo so podpisali ljudje v raz-
nih krajih.

Člani nestranskarke lige pravi-
jo, da Severna Dakota ne bo vo-
dila privatnega "biznisa", ampak
bo razne biznisne podzdravila,
ki jih vodijo privatni podjetniki.

KAJ JE NASLA PREISKOVAL- NA KOMISIJA V LJUBLJANI?

Rim, 4. apr. — "Epoca" jav-
lja, da je mednarodna komisija
v Ljubljani sklenila dati ukor ju-
goslovanskemu generalu, ki je v
februarju ukazal izgnati italijan-
sko misijo iz Ljubljane. Italijan-
ska misija se zdaj vrne nazaj v
Ljubljano.

RAZDOR GROZI NA MIROVNI KONFERENCI.

Deset dni je preteklo in zaključ-
ka še ni nobenega.
Američani so zelo nevoljni.

WILSON JE BOLAN.

Pariz, 4. apr. — Predsednik
Wilson se ni mogel danes udele-
žiti seje velike četvorice vsled
prehlajenja, ki ga muči že od ča-
sa, ko je prišel drugič v Pariz in
na priporočilo zdravnika je ostal
v postelji. Poleg prehlajenja je
Wilson že silno utrujen vsled pre-
napornega dela na konferenci in
v svoji pisarni doma dan za dne-
vom odkar je tukaj.

Pariz, 4. apr. — Pričakuje se,
da bo predsednik Wilson objavil
stališče Amerike na mirovni kon-
ferenci morda še ta teden. Ake-
bodo zavezniki odgovorili v ja-
vnosti in sprejeli ameriško stali-
šče, tedaj pride do sporazuma in
mirovna pogodba bo sestavljena
kakor je želeli; če pa zavezniki
zavržejo stališče Amerike, tedaj
se ameriška delegacija umakne iz
Pariza in razpust konferenca je
neizogiben.

Deset dni je preteklo odkar
zboruje velika četvorica dnevnih
dvakrat, toda rešila ni v tem ča-
su niti enega vprašanja, kar je
bilo na dnevnem redu. Atašiji a-
meriške mirovne delegacije go-
vorje zdaj odprto o možnosti, da se
mirovna konferenca razbije vsled
nesporazumljenja. Neki Ameri-
čan, ki je v neprestani zvezi z mi-
rovniimi delegati, je dejal večerj
"Položaj je silno zapleten, zlasti
kar se tiče nemške meje. Wilson
je poskusil vse, da bi preprečil
francoske delegate, da se Fran-
ciji ni treba bati nove nevarno-
sti od Nemčije. Franciji je zago-
tovljeno varstvo v odstranitvi
vseh nemških trdnjav in strate-
gičnih postojank ob reki Reni in
50 kilometrov za Reno, ali to jin-
še ni dovolj. Francija zahteva, da
mora imeti več, kakor pa poro-
čajo; ona hoče posest teritorija
Wilson pa ne mara, da bi se u-
stvarila kakšna nova Alzacija
Lorena in to je vzrok, da ni edi-
nosti in ga ne bo, dokler kdo ne
najde kakšne srednje poti."

Glavno vprašanje je, da li bi
konferenca vpoštevala Wilsonov
princip samoodločevanja. Wilson
je mnenja, da se ta princip vpo-
števa za vse enako, ne pa samo
za tiste, ki ugajajo ententi
Vprašanje nemškega ozemlja o
Reni pa mora dokazati, da li bi
ta princip vpoštevan ali ne.

Jutri se vrši seja odbora za u-
stavo lige narodov, na kateri bo
do razpravljali o nadaljnjih izpre-
membah v ustavi.

Dejstvo, da je odpoval na O-
grsko angleški general Smuts iz
južne Afrike namesto francoske
ga generala Mangina, o katerem
so govorili, da bo vodil nekakšno
misijo, dokazuje, da se bo na Ogr-
skem govorilo prej kot pa bojeva-
lo.

London, 4. apr. — Iz Berlina
poročajo, da so vodilna izobraže-
valna in verska društva poslala
apel na predsednika Wilsona, ki
se glasi, da "bodo Nemci rajši
postali boljševiki, kakor pa su-
žnji entente, ako jim mirovna
konferenca naloži trde pogoje".
Apel se dalje glasi, da Čehi in Po-
ljaki krivijo Wilsonove principe z
osvajanjem nemškega ozemlja,
toda zavezniki jih še podpirajo,
namesto da bi jih odvrčali od ta-
kih kršitev.

PREMIJ.

Chicago in okolica: V soboto o-
blačno in gorko. Južni vetrovi.

BOLGARSKA PRED KOMUNISTIČNO REVOLUCIJO; BAVARSKA SE TRGA.

Srbski socialisti za združitev z Bolgarsko.
Nemir v Nemčiji narašča. Sovjet-
ske volitve na Ogrskem.

Washington, 4. apr. — Tukaš-
nje poslaništvo "kraljevine" Sr-
bov, Hrvatov in Slovencev je več-
raj izjavilo, da so vesti o odpravi
dinastije Karadžordžević in pro-
glasitve republike v Belgradu
delo "italijanske propagande."

Bern, 4. apr. — Vesti iz Sofije
so precej razburjive. Bolgarski
boljševiki se pripravljajo na revol-
ucijo. Ogrski komunisti so že na
delu v Sofiji in pripravljajo tla
skupni akciji in alijanci z Bolgari.

Pariz, 4. apr. — "Journal de Geneve"
je objavil sledeči izrepek iz naj-
novejšega programa srbske social-
demokratske stranke: Stranka se
izreka za socialno revolucijo in za
ujedinjeno jugoslovansko republi-
ko, v kateri ne sme ostati niti naj-
manjši del fevdalnega režima.
Cerkev se ima ločiti od države in
vse cerkveno premoženje se ima
zapleniti. Srbska socialistična
stranka tudi zahteva, da se Jugos-
laviji pridruži Bolgarska.

Zavezniki okupirajo nadaljni kos Ogrske.

Bern, 4. apr. — Rumunski ti-
skovni biro javlja, da so rumunske
čete, ki operirajo s Francozi vred
v Aradu na Ogrskem, dobile po-
velje, da zasledijo novo demarka-
cijsko črto, katero je določila mi-
rovna konferenca. Arad je 145
milj. južnozhodno od Budapešte.

Budapešt, 4. apr. (Assoc. Press.)
V Budapešti je mir in vlada se
trudi na vse načine, da uredi nove
razmere. Dobijo se pesimisti, ki
pravijo, da nova vlada ne bo ob-
stala mesec dni, izvzemši ako se
posreči ruskim boljševiškim čet-
am, da prodrejo skozi Besarabijo
in Bukovino in odprejo pot iz
Kijeva v Budapešto. Bela Kun,
komisar zunanjih zadev, prejme
dnevno na stotine pism in tele-
gramov, med katerimi so tudi Le-
ninove depeše. Časnikarski poro-
čevalci imajo prost vstop k njemu,
toda odredil je, da se vsako poro-
čilo cenzurira v srhu, da se zniža
bezojavnost materiala, katerega je
več kot se ga more redno odpo-
slati, in vrhutega noče, da bi se v
poročilih napadala nova vlada.

Privatni delodajalci nimajo volilne pravice.

Kodanj, 4. apr. — Iz Budapešte
javljajo, da je sovjetska vlada raz-
pisala prve volitve po novem siste-
mu. Volitve se pričenejo takoj in
trajale bodo do 14. aprila. Izvoliti
se imajo delegatje, ki bodo tvo-
rili vsake, mestne, okrožne in
okrajne sovjetje in sovjeti bodo
potem volili delegate za narodni
sovjetski kongres. Volilno pravi-
lo imajo vsi moški in ženske od 18.
leta, toda izveti so privatni delo-
jajalci, trgovci, duhovniki, menihi
in nune, navadni zločinci in blaz-
neži.

Budapešta, 4. apr. — Bela Kun
je večerj izjavil v intervjuju, da
bo Rutencem podeljena avtonomi-
ja. Odvetniki, zdravniki in inžen-
irji so se organizirali v strokov-
ni uniji. Stanovanjski komisar
nove vlade je rekviriral sobe za
siromašne prebivalce v hišah bo-
gatincev. Vsi duhovni in nune so
odstranjene iz bolnišnic, izuzem-
ši tistih, ki so izurjene stročnice.
Veronauk v ljudskih šolah je od-
pravljen.

Komisar za izobrazbo je vpeljal
predmet o marksizmu v šole in na-
ložil je vseučelišnim dijakom, da
pomagajo učiti analfabete čitanja
in pisanja.

Vse konjske dirke in druge igre
so prepovedane. Obširni prostor
za dirke v Budapešti bodo pora-
bili za nasade z zelenjavo.

Duhovniki morajo delati.

Budapešt, 4. apr. — Komisar
za prehrano je izdal naredbu, po
kateri določa, da duhovniki, inženirji,
mekaniki in drugi izučeni delavci
ravnajo tako velik odmerek hrane,
kakor drugi delavci. Duhovniki si

morajo poiskati kakšno koristno
fizično ali duševno delo.

Vlada je znižala privatno de-
narno imetje posameznika na
\$20,000 in pripravlja se na izbris-
nje javnega dolga.

Bavarska išče zvezo z Rusijo.

Berlin, 4. apr. — Iz Monakova
poročajo, da je bavarska vlada
stopila v stike z rusko sovjetsko
vlado. Monakovski listi pojasnu-
jejo zadevo, da Bavarska se ni do-
bila obljubljenih živil od zavezni-
kov in zato se mora obrniti na
Rusijo.

Monakovo, 3. apr. — Dr. Neu-
tuth, tajnik za socialne zadeve, je
obvestil lastnike tukajšnjih časo-
pisov, da časopisi bodo odslej last-
nina delavcev v tiskarski uniji,
mesta ali države. Ako sprejmejo
komunistični program, ostanejo
lastnina delavcev; če pa listi ho-
čejo še ostati buržoazni, tedaj jih
prezame mesto ali država. Časo-
pisi lahko izbirajo med tem trojim.
Boljševiški listi imajo popolno
svobodo tiska, medtem ko ne sme-
jo buržoazni listi tiskati ničesar o
politiki in omejit se morajo le na
nepolitične stvari.

Stavke in revolte v Nemčiji.

Berlin, 4. apr. — Stavka v ruhr-
skem okrožju se razširja nepri-
čakovano hitro. 120,000 delavcev v
Kruppovih tovarnah je zastražka-
lo. Na zboru delegatov premogarske
organizacije je bil osklenjeno,
da po 10. aprilu delavci ne bodo
več operirali sesaljk, kar pomeni,
da bodo rovi poplavljeni.

Položaj v Frankfurtu je še ved-
no kritičen. Danes so bile pokopa-
ne štiri ženske, ki so jih večerj
ustrelili vladni vojaki.

Vojni tajnik Noske je suspen-
diral Klajundeja, poveljnika vlad-
nih čet v Berlinu.

Coblentz, 4. apr. — Nemške čete,
ki so se nahajale na drugi strani
neutrálnega pasu v tem okolišču,
so dobile povelje iz Berlina, da
odidejo v Frankfurt in potlačijo
tamošnjo revolto spartakovcev.
Ker je Frankfurt v neutrálnem
pasu nasproti francoskega mosti-
šča Mayence, je moral poveljnik
čet dobiti dovoljenje od franco-
skega poveljstva za odhod v
Frankfurt. Francoski general je
seveda dal dovoljenje.

Berlin, 4. apr. — Centralni od-
bor nemške neodvisne socialistične
stranke je izdal apel na vse social-
liste, da prirejejo protestne shode
proti vladi, ki je pričela z železno
peto tlačiti delavsko gibanje. Vla-
da je v razglasu obsednega stanja
prepovedala delavske shode, toda
neodvisni socialisti se ne zmenijo
za razglas. Vlada je obtožena, da
je dala na brutalni način pomoriti
na stotine delavcev, medtem ko
sme buržoazija poljubno sklicava-
ti politične shode. Apel se med
drugim glasi: "Niti ob času na-
zadnjakega kajzerjevega režima
nisi bili nemški delavci tako zati-
rani, kot so danes."

Anglija posyarsjena, da je Irska na robu revolte.

London, 4. apr. — V nižji ghor-
nici je bilo večerj irsko vprašanje
na dnevnem redu in liberalni po-
slanci so opozorili vlado, da je
Irska na robu revolucije in vlada
je sama kriva tega. Kapitan Wm.
Archer Redmond iz Waterforda je
dejal: "Na Irskem grozi revoluc-
cija, za katero bo odgovorna vla-
da." Neki drugi poslanec je izja-
vil, da se je pojavilo protiangelsko
gibanje po vseh britiških koloni-
jah in svaril je vlado, da se naj
pomiri z Irco, ako noče videti res-
nih posledic.

"Nemčija leti z glavo navzdol v boljševizmu".

Berlin, 4. apr. — Ameriški po-
ročevalci Ben Hecht javlja med
drugim: — Boljševizem v Nemči-
ji je neizogiben. Vsi vedo to, tudi
buržoazija ve, toda udala se je v

29 REPUBLIK, 21 MONARHIJ.

Pariz. — Pred vojno je bilo približno enako število republik in
monarhij na svetu, toda danes je
že 29 republik, medtem ko je šte-
vilo monarhov padlo na 21. Nem-
čija, Avstrija in Rusija so v tem
številu všete kot tri republike,
dastavno jih je več. Vrhutega so
v razvoju mnoge nove republike
in med temi je tudi Jugoslavija.

BOLJŠEVIKI ZAJELI ZAVEZNIŠKO ARMADO?

V Londonu so prišli na dan z res-
nico, da so zavezniške čete
v nevarnosti v severni
Rusiji.

AMERIKA IN ANGLIJA STA POSILILE NOVE ČETE.

London, 4. apr. — Angleški voj-
ni urad je sinoči iznenadil javnost
s poročilom, da so zavezniške čete
v severni Rusiji v veliki ne-
varnosti zajetja. Močna boljševiš-
ka armada je v ofenzivi in edina
železnica, ki vodi 400 milj daleč
in ki je edina pot, po kateri se
morejo zavezniške čete umakniti
nazaj v Arhangelsk, dokler se ne
staja led, je ugrožena.

V angleških političnih krogih
je vsled te vesti zavladala velika
razburjenost in slišijo se glasovi,
da bodo angleške čete doživele
drugo Kut-El-Amaro. Nevarnost
zajetja je na obeh frontah, ar-
hangelski in murmanski.

London, 4. apr. — Angleške in
ameriške čete, ki imajo ojačiti za-
vezniško armado v severni Rusiji,
so že na poti. Čete so namenjene v
Murmansk, kjer je položaj naj-
slabši.

(Pred kratkimi je bilo poroča-
no, da je odšel v severno Rusijo
oddelek ameriških inženirjev, ki
bodo pomagali pri izpraznitvi
murmanske in arhangelske fron-
te. Iz Washingtona ni bilo še no-
benega uradnega poročila, da bi
bile poslane sveže ameriške čete
v Rusijo).

London, 4. apr. — Kongres
strokovnih uniij je večerj sprejel
resolucijo rudarske organizacije,
ki zahteva, da se takoj odstrani-
jo vse britiške čete iz Rusije, da
se odpravi blokada in da vlada
umakne svojo predlogo za stalno
armado 900,000 mož.

Rusi poročajo o zmagah.

London, 4. apr. — Brezlično poročilo
iz Moskve, datirano 28. marca,
javlja, da so sovjetske čete izvo-
jevale zmago v južni Rusiji na
meji Krima. Sovražnik se je u-
maknil na drugi breg reke Sivaš
in boljševiška artilerija je pričela
obstreljevati krimsko obrežje.
Drugo poročilo iz Moskve, dati-
rano 30. marca, se glasi, da so
boljševiki okupirali veliko pre-
mogovno polje v okolišču Donea
južno od Kolpereva.

Rusija se pripravlja za mednarod- no trgovino.

London, 4. apr. — Depesha iz Moskve
pravi, da je boljševiška vlada
pripravila velike zaloge blaga za
izvoz v inozemstvo. Med tem bla-
gom je največ volne in lanenega
platna.

svojo usodo. Splošno mnenje je,
da ententa ne more več pomagati
niti z živili niti z orožjem. Tri me-
sece so bili ruski in nemški agita-
torji na delu med rudarji in to-
varniškimi delavci in njihovo delo
ima zdaj obroditi sad. Vsa Nemčija
je poplavljenja z manjjo in
večjo Lenina se poglablja vedno
globlje v srce proletarske mase.
Spartakovec pa oznanja: "To je
prava revolucija. Letošnji prvi
maj bomo praznovali pod rdečo
zastavo spartacizma." Nemčija
letj z glavo navzdol v boljševizmu.

Rebelno gibanje v južni Afriki.

Johannesburg, južna Afrika, 3.
apr. — Tukaj je izbruhnila stavka
uslužbencev pri vseh občinskih
napravah in položaj je zelo resen
vsled velikega inozemskega radi-
kalnega elementa med delavci.
Gorniki na shodih odprto govo-
re, da je stavka začetek revoluc-
cije.

NOVA PROHIBICIJO- NISTIČNA POSTAVA V MICHIGANU.

DOVOLJENA NISO PATENTI-
RANA ZDRAVILA KI VSE-
BUJEJO "PREVELIKO"
MNOŽINO ALKOHOLA.

Lansing, Mich. — Legislatura
je sprejela zelo ostro prohibicijo-
niško postavu, ki je zadelala tudi
takozvana patentirana zdravila.
Po novi postavi so dovoljena le
taka zdravila, ki odgovarjajo
zveznim lekarniškim predpisom in
je v njih le toliko alkohola, da se
zdravilo ne spridi. Niso pa dovo-
ljena taka zdravila, ki služijo za
pijačo.

V senatu je glasovalo za pred-
logo 30 senatorjev. V debati ni
bil stavljen niti eden spremembni
predlog. Zakon določa \$1,000 kot
maksimalno denarno globo in za
prvi prestopek eno leto zapore.
Za drugi prestopek določa ravn-
tako visoko denarno globo in dve
leti zapore. Predloga pojde zdaj
pred governorja, da jo podpiše in
tako postane zakon.

Po novi postavi ne sme nihče
imeti doma za domače potrebe
kaplje vina, piva, žganja ali bri-
njevca. Pri osebi, pri kateri naj-
dejo opojno pijačo, je izvršila
kaznjivo dejanje. Če hujše bodo
pa kaznovani grešniki, ki bodo
kupili opojne pijače zunaj drža-
ve z namenom, da jih uvozijo v dr-
žavo, ali če jih kupijo doma v dr-
žavi. Na pr. če ženska ali moška
oseba kupi pri tihotapeu čašico
žganja, je izvršila hudodelstvo.

Oseba, ki ima doma opojne pi-
jače v zdravstvene svrhe, pa ni
izpostavljena potrebnemu dovolje-
ljenju, preden pred sodišče je bo
kaznovana. Do sedaj menda še ni
nobena druga država sprejela ta-
ko ostre postavu, kajti v drugih
državah kaznujejo samo tiste, ki
prodajajo opojne pijače in se u-
kvarjajo s tihotapstvom, kazni
prosi so pa oni, ki jih vživajo.

LEGISLATURA V COLORADU ZAKLJUČI SVOJE ZASE- DANJE DNE 7. APRILA.

Denver, Colo. — Dva in dvaj-
seto zasedanje legislature konča
dne 7. aprila ob šestih zvečer. Se-
nat in zbornica sta osvojila v so-
boto resolucije, v kateri določata,
kedar konča legislaturno zaseda-
nje.

Senat je sprejel pri drugem čit-
anju Tobinovo predlogo, ki dolo-
ča, da se imenuje posebna komi-
sija, ki ima nalogo, da pregleda
razne projekte za umakanje
zemljišč. Kjerkoli je mogoče, naj
komisija izravna spore med druž-
bami in naseljenci. Senator To-
bin je dejal, če bo njegova pred-
loga sprejeta, pride več kot en
milijon akrov sveta pod plug. To
zemljišče je sedaj odtegnjeno kul-
turi, ker posestniki ne morejo
plačati zadolžnic in obresti od za-
dolžnic. Predlogo je priporočil
tudi odsek, ki je imel nalogo, da
preštudira zemljiščne razmere v
državi.

Bondov predloga, ki določa, da
okrajni komisarji lahko potrošijo
eno četrtino denarja na cestah v
mestnih mejah, ki ga daja mesta
za ceste, je propadla pri drugem
čitanju.

Predloga za odpravo državnih
konstablerev ni prišla na dnevni
red, ker ni imela podpore osem-
najstih senatorjev.

KANADSKI RUDARJI BODO MOGOČE ZAHTEVALI PRE- POVED ZA UVOZ AME- RISKEGA PREMOGA.

Halifax, Can. — Organizirani
rudarji iz Nove Škotske pošljejo
deputacije k vladi, da zahteva,
naj prepove uvoz ameriškega pre-
moga v Kanado. Veliko rudarjev
je brez dela, ker so rudniki zapri-
ti. Trgovina s premogom je več-
namaj v rokah ameriških premo-
govniških operatorjev. Ameriški
premog zdaj prihaja na trg v
New Brunswick.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vraščajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (March 15-19) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomolite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

ZA DUHOM ČASA.

Mala država Rhode Island ima še prav nazadnjaški volilni zakon, ki ne soglašja z duhom sedanjega časa. V tej mali državi, ki meri 1,248 štirjaskih milj in je imela 591,215 prebivalcev v letu 1914, imajo volilno pravico le posestniki. Ta postava je stara že svojih 140 let, kljub temu se zdi zakonodajcem dobra še v današnjih dneh. Državljanji, ki so vstopili v armado in mornarico, da se bojujejo za varnost demokracije vsega sveta, seveda niso zadovoljni s takim volilnim zakonom.

Pred legislaturnim justičnim odsekom so trije predlogi za razširjenje volilne pravice, toda odseku se prav nič ne mudi, da jih predloži legislaturi. Člani odseka mogoče menijo, da so taki predlogi najbolj varno spravljeni, če leže v predalih. Strokovno organizirani delavci, ki jih podpirajo odpuščeni vojaki in mornarji, niso zadovoljni s tem zavlačevanjem in zahtevajo, da se volilna reforma reši v demokratičnem duhu.

Justični odsek ima tri volilne predloge. Prva zahteva, da se zavržejo vse omejitve. Druga določa \$2 volilnega davka na leto, tretja je kompromisna predloga in določa, da morajo volilci v mestnih okrajih biti posestniki, v šestih pa velja splošna in enaka volilna pravica. Zadnji predlog je kompromisen samo v teoriji, kajti v mestnih okrajih žive večinoma volilci, ki so posestniki.

Pred zaključkom legislaturnega zasedanja so prišli na galerije strokovno organizirani delavci, odpuščeni vojaki in mornarji, da protestirajo proti zavlačevanju volilne reforme. Protestirali niso dolgo, kajti reakcionarne sile so zaključile, da vojaki in drugi opozicijonci, ki niso izvoljeni poslanci, zapuste zbornico. To se je zgodilo, ker so vojaki protestirali proti kompromisnim predlogom.

Stara pesem, ki se ponavlja vsako leto. — Kadar pride spomlad, prihajajo iz posameznih mest glasovi v javnost, da primanjkuje delavcev na farmah. Veliki dnevniki izrabijo te vesti, da delavci nočejo na farme in rajše žive v mestih v slabih razmerah.

Delo na farmah ni stalno, ampak je začasno, ki traja večasi par mesecev, v najugodnejših razmerah do jeseni. Ko se približa zima, odpusti farmar delavce in se ne briga zanje, kako bodo preživeli zimo. Mezda ni tako velika, da bi farmarski delavec toliko prihranil od nje, da bi preživel zimo mirno v mestu in prihodnjo spomlad zopet odšel na farmo. To je vzrok, ki povzroča, da delavci ne marajo odhajati na farme, in ne radi tega, ker ne ljubijo farmarskega dela, kot si domišljajo nekateri uredniki velikih dnevnikov, ki navadno nimajo najmanjšega pojma, kako težko je delavcu dobiti po zimi delo v mestu, če je poleti delal na farmi.

Gospodje uredniki, ki tarnajo, da delavci ne odhajajo na farme, naj skrbijo, da se razmere tako preurede, da bodo farmarski delavci imeli delo po zimi, pa jim ne bo treba stokati, da delavci nočejo prijeti za delo na farmi.

Zakaj nimajo delavci zaupanja v katoliško cerkev? — Brzjav je te dni sporočil iz Haaga, da so strokovne organizacije obdržavale izredno konvencijo, na kateri so razpravljali o sovražnem nastopu rimskokatoliške duhovščine napram delavskemu gibanju. Utreški rimsko katoliški nadškof je izdal pastirsko pismo na podjetnike, v katerem jim je priporočil, naj ne sprejmejo v delo nobenega socialista in strokovno organiziranega delavca. Konvencija je sprejela resolucijo, v kateri priporoča, da se proti takim nasvetom rimsko katoliškega nadškofa nastopi z vsemi sredstvi.

Navzlic takim zaključkom se klerikalci čudijo, zakaj rimsko katoliške cerkve postajajo čimdalje bolj prazne. Tudi na klerikalcih se spolnuje pregovor, da kogar hočejo bogovi pogubiti, ga udarijo s slepoto.

Času primerno vprašanje. — Mnogi zdaj vprašujejo, kam je bil nemški kapitan namenjen, ki je hotel pred kratkem pobegniti iz španskega pristana. Ali je hotel pomagati bivšemu kajzerju, da pobegne iz Holandske v bolj varen kraj?

Zadolžnice svobode so dobro došle na deževni dan tudi v "suhi" državi.

Ruska rdeča armada šteje milijon mož.

Zdaj mobilizirajo drugi milijon.

Petrograd, 31. marca. (Iz poročila Fraz. Hunta). — Sovjetska rdeča armada je danes močnejša in sposobnejša bojovna sila, kakor je bila kdaj prej. Ima dobro disciplino, dobro opremo, dobro organizacijo in dobre častnike. Na tisoče starih častnikov je stopilo v rdečo armado, ki danes šteje čez milijon mož in tvori mogočno fronto.

Da li je večina armade napolnjena z bojovnim duhom, je težko vprašanje, kajti nemogoče je soditi po skupinah vojakov, kolikor sem jih videl marširati po petrogradskih ulicah in okrog barak. Toda resnica je, da srce armade so tisočeri agitatorji, ki delajo noč in dan med vojniki, jih podžigajo z revolucionarnimi idejami in skrbijo, da ne ugasne med njimi ogenj revolucionarnega duha in končna gloriozna sila zmage. Agitatorji in denar torej drži skupaj večino rdeče armade.

Armada sestoji prvič iz mestnih delavcev, ki so pravi in hrabri revolucionarji; po številu so majhni, toda silni vald svoje oddelčnosti. Dalje sestoji iz mladičev, ki so se tako navadili vsakega življenja, da ne morejo več obstati doma; tretjič iz navadnih vojaških pustolovcev, ki gredo prostovoljno v armado iz ljubezni do bojevanja. Končno so inozemski prostovoljci, predvsem nemški in avstro-ogrski vjetniki, ki so stopili prostovoljno v rdečo armado iz prepričanja, da se borijo za dobro stvar; večinoma so boljševiki in dobri bojovniki.

Vsi ti so prostovoljci, toda danes je v teku splošna mobilizacija in sovjetska vlada namerava postaviti pod orožje drugi in tretji milijon mož, če bo treba.

Vsi vojaki so dobro plačani in imajo največjo živilno rešitvo. Vsak vojak dobi poldrugi funt črnega kruha dnevno in razne doklade ter \$35 mesečne plače. Vojakom je strogo prepovedano krasti ali jemati s silo; vsak tat ali ropar v uniformi je na mestu ustreljen.

Na čelu armade je veliko številno častnikov in generalov iz stare caristične armade. Drug za drugim so stopili v rdečo armado. Častniki in višji poveljniki pa so pod kontrolo civilnih komisarjev, katerih je vse polno v armadi, ali vse vodstvo operacij je v rokah častnikov, dokler jih vestno opravljajo. V prvih dneh revolucije so bili navadni prostaki gospodarji v armadi, ki so pobili na tisoče oficirjev in odpravili salutarne in volilne vojaške odbore. Toda sovjetska vlada ni čakala dolgo, da je spoznala, da tak sistem ne more obdržati armade skupaj in vpeljala je stari sistem. Disciplina v armadi je danes ravno tako stroga, kakor je bila v carjevih časih. Častniki sicer ne nosijo več raznih nadlvo in bleščočih uniform in tudi salutarjanja ni več, ampak vojak jih mora strogo ubogati. Glavna sila v armadi so revolucionarni delavci, ki so razkropljeni v vseh divizijah in oni takorekoč kontrolirajo častnike in gledajo, da je vse v redu.

Pred kratkim sem videl v Petrogradu parado pomorščakov v proslavo tretjega komunističnega kongresa. Bilo jih 15,000 in kdor se veruje, da so ruske čete band razčepanih banditov, se grdo moti. Vsi so bili lepo vzraščeni mladi ljudje v novih uniformah in korakali so izvestno. Topniške baterije in oddelki s strojnimi puškami bili dobro opremljeni. Čete iz častniške šole bi bile razvosele vsakega zavezniškega ali ameriškega generala. Res je, da se dogajajo v armadi desertacije in mnogi ne gredo nič kaj radi na fronto, toda bojujejo se dobro in dnevno prihajajo poročila o zmagah.

V tem momentu kontrolira rdeča armada vse evropsko Rusijo, izvzemši majhnega kosčka na zmrazel severu, majhnega dela bolhiških dežel, zapadnega roba Ukrajine in nekaj ozemlja ob Črnem morju, ki je v rokah zaveznikov. Pred kratkim so rdeče čete prodrele v bogato Ukrajino in v pokrajine ob reki Volgi, odkoder zdaj z največjim naporom vozijo živila v Moskvo in druge kraje na severu. Na vzhodu ima sovjetska vlada v svojih rokah vse ozemlje do Uralov, kjer jih

drža nazaj Kolčakovi Sibirici in Čehoslovaki.

Ker sem sam videl belo gardo na severu, moram reči, da je rdeča garda mnogo bolj sposobnejša organizacija. V rdeči armadi je saj nekaj pravega bojovnega, revolucionarnega duha, dočim ga ni v beli armadi prav nič. Da li bodo komunisti v stanu obdržati revolucionarni duh v oboroženi masi, je še vprašanje. Vendar se pa lahko z gotovostjo reče, da je revolucija zmagala, kajti prodrla je do dna duše slehernega ruskega mušika in delavca in ga napolnila z duhom demokracije, političnega preobrata in z zavestjo, da je on tudi deležen sodelovati pri vladi. Tega duha ne iztrga iz duše ruskega naroda nikdor nihče več, pa naj se zgodi kar hoče.

Kdor hoče pravično soditi, kako je v Rusiji, se mora vedno zavedati, da je milijone Rusov živelo v strašnih razmerah pred prvo revolucijo. Milijoni mušikov, bivajočih v bajtah, niso smeli imeti niti toliko, da bi bili zadovoljni svojim lastnim potrebam, da si ravno so oni vse prideli. Petindvajset odstotkov vsega prebivalstva je zmiraj stradalo. Delavci v mestih so delali dolge ure za 30, 60 do 70 centov na dan in živeli so v žalostnih razmerah. Vsi tisti, ki so protestirali proti takim razmeram, so bili zaprti ali pregnani v Sibirijo. Treba je torej bilo vojne in revolucije, da je zdrobila gnili sistem. Prva revolucija v marcu je brenila carja s prestola in njegovo vlado, toda delavci in kmeti ni dosti koristila; gospodarski sistem je ostal pri starem. Dosegla pa je nekaj drugega. Prva revolucija je odprla vrata tisočim pregnancem, ki so drli iz Sibirijske in iz drugih krajev v svobodno domovino. Med temi pregnanci so prišli tudi boljševiki, to je večinoma vsi boljševiki voditelji.

Provizorična vlada ni imela uspeha, ker ni razumela globoke nezadovoljnosti v ljudskih masah, ki so zahtevale mir in kruh. Boljševiki so razumeli nezadovoljnost in zahteve ljudstva in njihova revolucija proti provizorični vladi je bila lahko delo. Revolucija je bila sprva nekrvava, ali pozneje se je razvila v krvavo. Udarila je kakor strela v srce starega sistema in boljševiki so s svojim terorizmom in nekompromisnim idealizmom podrli pred seboj vse in proti njim se je postavilo vse, razen delavcev in bajtarskih kmetov.

Revolucija se je polagoma umirila. Razvila je novo armado in postavila nazaj oblast in disciplino, katere ni bilo. Nobena armada v zgodovini ni še doživela tako silnega moralnega poloma, kakršnega je doživela stara ruska armada po prvi revoluciji. Vojak ni zaupal vojaku, a častniku ni zaupal nihče. To je ubilo armado. Danes je pa drugače.

Ameriške vesti.

FARMARJI LOVE BANDITE

Kenosha, Wis. — Vsi farmarji v tukajšnji okolici so na nogah radi treh banditov, ki so oropali American Brass kompanijo za \$50,000 v gotovini in v zadolžnicah svobode in ubili enega policaja.

Nekaj ur kasneje, ko so farmarji lovili roparje, je došlo poročilo, da so trije neznanici vstopili v hranišče, v katerem so prebivali tujezenci. Predstavili so se kot uradniki, zvezali so navzoče in razstrelili blagajno z nitroglicerinom. Odneli so \$5,000 v zlatu in v vrednostnih papirjih. Dogodek se je odigral v južnem Racinu.

Tolovaji so se poslužili ukradenega avtomobila, ki so ga kasneje našli zapuščenega zapadno od Burlingtona, Wis. Banditje so vstopili v pisarno American Brass kompanije in so zvezali ponočnega čuvaja. Po izvršenem ropu so tolovaji nekaj korakov proč ustavili avtomobil in pomolili vozniku samokres pod nos z besedami, da naj se poda. Voznik je dejal, da nima gazolna. V garaži je voznik zašepetal delavcu, naj hitro pokliče policijo. Voznik je delal nočasi, dokler ni prišel policaj Tony Pingatore, ki je tolovajem zaklical, naj se podajo. V odgovor je dobil kroglo, ki ga je na mestu ubila. Banditje so kot na povelje skočili na avtomobil in se odpeljali proti Chicago. Policija ima o banditih dober popis.

TRAGIČEN KONEC DVEH VOJAKOV.

Chicago, Ill. — Lester Wilson Bates, prostak pri kanadskem letalskem zboru in prostak Harvey Dorsey sta prišla iz Francije bolna na duši in telesu, kar je mnogo hujše, kakor če bi ju doletela smrt na bojišču.

Bates je imel v hrbtu neozdravljivo rano, Dorseyju je pa strel prešel živce. Bates je zapustil dom svojih prijateljev, ne da bi najim v pismu naznanil, kam je odšel. Pismo samonasebi govori, da je izvršil samomor. V pismu pravi, da gre prostovoljno v smrt. Dorsey je izvršil samomor. Polobil je glavo na tratične električne železnice, tako da mu jo je vlak odrezal.

Pismo Batesa je zelo tragično in pripoveduje o strašnih duševnih mukah, ki mu jih je povzročala rana.

Del njegovega pisma se glasi: "Zdaj grem iz življenja v smrt. Nikar ne plakajte za mano. Pronašel sem, da življenje zame nima vrednosti. Znotraj izkrvavevam. Moj hrbet je v takem stanju, da je življenje zame velika pokora. Tako zapuščam vaš gostoljubni dom. Lahko bi prestali majhno bolečino skozi deset minut kot pa izpeti vse svoje žive dni."

NEVAREN SLEPAR PRIJET.

Pittsburgh, Pa. — Pred sodnikom Sullivanom so se zglasili Jeremiah Caeto, John Ofcanski in Mike Kotič, da pričajo proti Tony Brunu, ki jih na eiganski način osleparil za denar. Vsaki žrtvi je zavezal trdno denar v robe in ji zabičil, da naj trdo drži robec. Ob ugodni priliki se je slepar seveda zmazal in ko je opeharjena žrtev pogledala v robec, je bil v njem zrezan papir mesto denarja. Caeto je opeharil za \$400, Ofcanskega za \$1,100 in Kotiča za \$550.

Bruna so aretirali, ko je osleparil John Marxa v Fair Havenu za \$660.

Slepar je izpovedal pred sodnikom, da je prišel iz Chicago v Pittsburgh. Najbrž so mu v Chicago postala že tla prevroča pod nogami in odpotoval je v Pennsylvanijo, da si poišče nove žrtve, ki jih pripravi ob njih trdo zaslužen denar. Sedaj bo lahko delal pokoro za znanje svoje eiganske umetnosti v zaporu.

TRMOGLAVOST PODJETNI-KOV ZADRŽUJE SPORAZ-UM V STAVKI.

Boston, Mass. — Da je kriva le trmo glavost nekaterih podjetnikov, da še ni končana stavka tekstilnih delavcev, dokazuje rezolucija, ki jo sprejel "Harvardski liberalni klub." Klub zahteva v resoluciji, da pride do konferenec med zastopniki delavcev in podjetnikov in da se preišče metode policije, kako ppostopa s štrajkarji. Podjetniki niso bili navzoči pri razpravah. Navzoča sta bila Wilmot R. Evans, ravnatelj Everetteve tovarne v Lawrence, in sodnik George W. Anderson od zveznega sodišča. Oba sta izjavila, da soglašja z resolucijo. Sodnik Anderson je menil, da bi morali podjetniki pravičnejše deliti profit s svojimi delavci, ki so ga napravili v vojnem času. Dostavil je, da je nekatere podjetnike treba šele poameričaniti kot tujezemce.

V CHICAGO MOGOČE PADE CENA PREMOKU.

Chicago, Ill. — Trgovci s premogom naznanjajo, da padé cena illinoiskemu premogu. Nekateri trgovci naznanjajo, da so znižali ceno za en dolar uri toni. Sedaj prihaja na trg veliko brezdimnega premoga, ki je bil izključen od čikaškega trga v letu 1918. Cene trdemu premogu niso znižali letos do prvega aprila. Tona trdega premoga stane od \$9,75 do \$12,15. Cena se uravnava po kakovosti in vrsti premoga. Cene so ostale take, kakršne so bile po zimi.

VRADNIKI ŽITNE KORPORACIJE DVOMIJO, DA SE ZNIŽAJE CENA.

New York, N. Y. — Julius H. Barnes, predsednik žitne korporacije, izjavlja, da bo žitna korporacija storila vse, kar je v njeni moči, da se izdelki iz pšenice znižajo na ceno, po kateri kupuje vlada pšenico.

Visoke cene, po katerih je bila kupljena pšenica na zapadu, dokazujejo po mnenju Barnes, da ne bodo padle cene živilom. Vzroke za ta pojav je iskati v tem, da

farmarji pripeljujejo premalo pšenice v mlino.

Dejal je, da je sreča za Ameriko, da ima velike zaloge rži, ječmena in ovsa, da lahko zadosti zahtevam na tujemskih trgih. Žitna korporacija je obvestila nevtralne dežele, da jih Amerika ne more še nadalje zalagati s pšenico ali pšenično moko, kupijo pa lahko druga žita, ki so na trgu.

Po izjavi Barnes bo žitna korporacija kupovala že v prihodnjem tednu rženo, koruzno in ječmenovo moko, da jo pošlje v osvobodene dežele.

Mr. Barnes je dejal, da je nekaterim živilom tako padla cena na pšipisanem prepiru, da se je bati, da drugo leto izostane produkcija tega živeža. Cene so padle fižolu, konzerviranemu grahu, konzerviranim ribam, rženi in rižni moki, produktom iz ovsa in koruze.

CESTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI ZAHTEVAJO POVIŠANJE MEZDE.

Pittsburgh, Pa. — Pogodba med cestno železniško družbo in njenimi uslužbenci poteče dne 30. aprila. Uslužbenici so predložili novo mezdno lestvico. Motorniki in sprevedniki prejajajo sedaj po 42, 45 in 48c na uro. Taka me zda nikakor ne zadostuje v sedanjih draginjah in raditega zahtevajo uslužbenici povišanje mezde.

SMRDLJIVKA JE POVZROČILA PRETEP MED MEŠČAN SKIMI VOLILOCI.

Chicago, Ill. — Na vogale Randolphove in Clarkove ulice se je na predvečer volitev odigral vesel dogodek, ko so zborovali Sweitzerovi pristaši. Neki porednež je vrgel smrdljivo med zborovalce. To je bilo znamenje za splošen pretep, ki ni ponehal, dokler niso dospele na lice mesta policijske rezerve, ki so napravile red in mir.

VSAK IZGOVOR JE DOBER.

Seattle, Wash. — Zagovorniki 18-letne Ruth Garrisonove, ki je zastupila svojo nasprotnico Mrs. Grace E. Storrs, da se polasti njene soproga, v katerega je bila zaljubljena, so vložili zagovor, da njih klijentka ob času dejanja ni bila pri zdravi pameti. Garrisonova je na policiji izpovedala jasno, kako je svoji nasprotnici nalila strup v pijačo, kar ne do kazuje, da ni bila pri zdravi pameti.

SKOK IZ VIŠINE 3,300 ČEV. LJEV.

Seattle, Wash. — Robert E. Cadden, prostak 166, postajne brigade, se je spustil iz letala na tla, ko se je nahajal 3,300 čevljev od tal; z aparatom, ki je dežniku podoben.

Skok je napravil, ko je pihal prav močan veter. Cadden se je pri tem vratolomnem skoku prvi dvignil z letalom od tal, kljub temu je pa skok izvršil tako hladnokrvno, kakor da ima skočiti z navadnega stola na tla. Pri skoku ni zadobil najmanjše poškodbe.

ŽENA OPROŠČENA UMORA.

Wheeling, O. — 49-letna Mrs. Mary Clator, žena poštarja v Mount De Chantelu, je te dni stala pred porotniki, da se zagovarja na obtožbo umora, ker je umorila svojega soproga. Porotniki so potrebovali le pet in trideset minut, da so se zedinili na oprostili pravore. Žena se je zagovarjala, da jo je mož pretepal in da je umor izvršila v silobranu. Clatorjeva je mati treh otrok.

JUSTIČNI TAJNIK NE MARA PRIVATNIH VOHUNOV.

Washington, D. C. — Justični tajnik Palmer je naznanil, da justični departament ne bo priznal privatnih organizacij, ki so se ponudile, da v mirnem času vrše vojunsko delo.

Justični tajnik je ob tej priliki dejal, da je privatno vohunstvo, pa naj ga izvršujejo posamezniki ali pa organizacije, v protislovju s teorijami vlade, ker tako vohunstvo ustvarja v vsaki obliki nevarnost, da preneha javna zaupnost, ki je glavni porok za vzdrževanje reda.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglaševanje odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo denjih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vse odgovornosti in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvu lista

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

BOJ ZA TRST IN PRIMORJE.

Italijanska vlada in njena žurnalistika se sklicujeta glede svojih aspiracij na bivše avstrijske Primorje za Gorico, Trstom in Istru za svoje historično in narodnostno pravo do tega ozemlja. Povsod in vedno povdarja, da so vsi ti kraji italijanski od pradavnine ter le umetno poslovenjeni, in to ne le istrska obala, Trst in Gorica, ampak cela dežela sploh.

Ta trditve je neresnična.

Odkar so po letu 600 zasedli Slovenci kot najzapadnejša veja Jugoslovani ozemlje ob mejah Italije, je ostala etnografska meja nespremenjena do danes, in še danes poteka od izliza Timave ob zapadu Krasa do Soče pri Zdravčini in ob desnem bregu Soče do Ločnika in na to proti zapadu skozi Ločnik ob južnem robu Brd do Krmina in nad Krminom onstran bivše avstrijske meje do Čedad in dalje preko Timentia. Furlanska nižina je bila le bolj redko naseljena od slovenskega življa, katerega je močnejši romanski živelj izpodrinil. Gorica sama leži na izključno slovenskem teritoriju in je že od svojega postanka slovenska. Tudi v mestih zapadne Istre in Trstu je obstojal italijanski živelj iz starih patrijskih rodbin in trgovcev, pomnoženih s priseljenimi državljani Beneške republike, ves dotok malega obrtništva, delavstva in tekmo zadnjih stoletij sploh je prihajal v ta mesta izključno iz čisto slovenske okolice. Da so vsa ta mesta obdržala svoj italijanski značaj do danes, ni kriva toliko manjša odpora sila priseljenega slovenskega življa proti italijanskemu, temveč umetna asimilacija potomšč, uradov in gospodarskega pritiska, podpirana z vsemi sredstvi od bivše Avstrije.

Kljub vsemu temu je še vedno in zlasti danes značaj celega Primorja čisto slovanski, tako, da tvorijo italijanska ozemlja majhne narodnostne otoke, ki se vrhu tega drže le umetno.

Ker aspiracije Jugoslovani ne segajo preko njihove faktične narodnostne meje, in zlasti ne zahtevajo za se Furlanijo, to je čisto furlanskega ozemlja zapadno od Spodnje Soče do Ločnika in Krmina, je narodnostni položaj med Jugoslovani in Italijani resnično spornega ozemlja, po podatkih ljudskega štetja iz leta 1910, glede katerega bodi že v naprej omejeno, da je Slovanom krivično, ter izvršeno v njih škodo in na korist Italijanom, ter zlasti v zapadni Istri, Trstu in Gorici naravnost sleparsko, (saj se je moralo uradno štetje v Trstu in Gorici ponoviti), v številkah sledeči:

Slovenski del Goriške za Gorico in Ločnikom vred je štel leta 1910 glasom ljudskega štetja:

155,265 Jugoslovani, 17,949 Italijani in 4,486 Nemcev; Trst: 59,319 Jugoslovani, 118,959 Italijani in 11,856 Nemcev; Istra: 223,318 Jugoslovani in 147,417 Italijani in 12,735 Nemcev.

Celo Primorje brez Furlanije tedaj 437,397 Jugoslovani, 284,325 Italijani in 29,077 Nemcev.

K temu je prišteti še od Italijanov zasedeni del Kranjske in Koroške, kateri je izključno slovenski in šteje nad 100,000 Slovencev. V celotnem spornem ozemlju je bilo tedaj leta 1910 glasom ljudskega štetja Jugoslovani 537,397, Italijani 284,325, Nemcev 29,500.

To ljudsko štetje je bilo Jugoslovani skrajno krivično, ker že po privatnem štetju, izvršenem istočasno v Gorici in Trstu je štela Gorica nad 14,000 Jugoslovani in komaj 11,000 Italijanov, Trst pa nad 70,000 Jugoslovani in komaj 107,000 Italijanov, v Istri sami pa živeli 45,000 več Jugoslovani kot je bilo v resnici naštetih.

Resnično narodnostno razmerje je bilo ob zadnjem ljudskem štetju nad 600,000 Jugoslovani in komaj 220,000 Italijanov.

Ozemlja, zasedena po Jugoslovanih, v Primorju brez Kranjske in Koroške je bilo v istem letu 584,078 pa proti 71,583 ha.

Takozvani italijanski okrajji Goriške v resnici niti niso naseljeni od Italijanov, ampak od Furlanov, katero plemo je sorodno provenčalskemu, in niti se ne naslanja na svoje italijanske sosedo, s katerimi je živel vedno v gospodarskem in političnem boju, ter se tudi zdaj odločno poganja za svojo samo-

stojnost ter proti priklopitvi k Italiji, katere se boji predvsem iz gospodarskih razlogov.

Sklicevanje na narodnost in položaj zasedenega ozemlja je tedaj le krinka, za katero skriva italijanski imperijalizem druge namene.

V Beograd je bilo iz Ljubljane odposlanih 1000 postelj s popolno opremo in mnogo sanitetnega materiala.

Podpora slovenskim emigrantom v Švici. Ing. Mihael Vošnjak iz Zeneve je sporočil, da se nahaja v Švici 2000 slovenskih emigrantov, ter prošil zanje podpore, ker se nahajajo v veliki bedi. Nakazalo se jim je 2000 frankov za prvo pomoč.

Vsem aktivnim in vpokojenim slovenskim učiteljem in učiteljicam iz Goriške in Gradiške, ki bivajo v pzemlju Narodne vlade S. H. S. v Ljubljani in niso nikjer zaposleni, se izplača begunska podpora, dokler se jim ne nakaže draginska doklada.

Številke govore. Splitški list "Nova Doba" podaja statistično tabelo o narodnostih v Dalmaciji s pojasnili v angleškem, francoskem in italijanskem jeziku. Iz te tabele je razvidno, da je v Dalmaciji Jugoslovani 610,000, to je 96.16 odstotkov, Italijani 18,000, to je 2.84 odstotkov in drugih narodnosti 6000, to je 0.97 odstotkov. In tako slovansko deželo hočejo imeti Italijani! Ako bi obveljala italijanska zahteva, bi bilo to v največjem nasprotju z Wilsonovimi načeli.

Postopanje tržaških časnikačev proti slovenskim kolegom. Odbor Tržaškega mednarodnega časnikarskega društva, v katerem imajo seveda Italijani pretežno večino, je izključil nekaj slovenskih članov, češ, da so sedaj nezaposleni in da ne morejo biti več člani, ker ne izvršujejo svojega poklica. Izključil je tudi nekega nemškega časnikarja, ker je bil po ustavitvi nemškega dnevnika brez službe. Ostalo pa je v društvu nekaj italijanskih članov, dasi sta prenehala izhajati lista, čigar uredniki so bili prej. To postopanje Italijanov je tem manj razumljivo, ker je predsednik društva socialist, ki se je do zasedanja Trsta po Italijani vedno potegoval za svoje kolege brez razlike narodnosti.

Italijanski spominiki žepni robci. Ko so proslavljali prvi mesec italijanske okupacije v Trstu, so metali iz eroplanov pravilne žepne robce v živih barvah z grbi "o svobojnih" glavnih krajev Trst, Gorica, Trident, itd. Na sredi je utisnjena v krogu "Viva Trento e Trieste Italiane. Novembre 1918."

Na avstrijske marke utiskujejo v Trstu "Regno d'Italia. Venezia Giulia." V Trstu je sedaj ogromno število delavcev brez dela. Bati se je nemirov.

Italijansko nasilje v Istri in na Reki. — Z Reke poročajo, da so Italijani v Klani v Istri vdrli v šolo ter jo opleni. Šolski arhiv in knjige so sežgali. Pokončujejo tudi vinograde. Italijanski kapetan je rekel, da bo dajal za otroke hrano samo, ako se bodo učili italijansko. Delajo okope, vozijo municijo in drug vojni material ter se pripravljajo na bojno akcijo. — Italijanski častniki na Reki delajo dobre kupčije z živino. Razni špekulanti jim dovažajo iz Hrvaške živino, katero prevzemajo in odvažajo dalje v Trst. — Na Reki so napadli italijanski vojniki tri Hrvatce, po imenu Mile Došen, Anton Došen in Filip Batič, ter so jim vzeli okrog 6000 kron. Šli so se pritožiti na italijansko poveljništvo; tam so jim dali patroljo pa naj si sami poiščejo napadalce. Ko se jih našli, se je patrolja vsedla k njim in Hrvatom zagrozila, da naj odidejo, drugače jih bodo zaprli.

V tobačni tovarni na Reki je bilo, ko so prišli Italijani, tobaka v vrednosti 18,000,000 kron. Od tega je prodano doslej tobaka za 6,000,000 K materiala za 5,000,000 K pa so izročili Italijanski vojni upravi. Ostali material bo izročen v najkrajšem času. Vse trafike na Reki prodajajo kupecem po originalnih cenah vsako količino cigar, cigaret in tobaka. — Na Reki popisujejo Italijani prebivalstvo, ker hočejo pokazati, da je Reka italijanska. Na ta način, kakor delajo, jim to ne bo težko. Kdor pravi, da je Jugoslovanska narodnost, zahtevajo od njega razna potrdila in izkaze, tako da izgubi cel dan, predno si jih preskribi. Popisne liste izpolnjujejo z navadnim svinčnikom tako, da se dajo podatki razdirati, podpisati pa se mora strahom s črnim ali črnim svinčnikom.

DOPISI.

Pullman, Ill. — Odkar smo ustanovili v Pullmanu podružnico S. R. Z., smo trn v peti nekaterim ljudem, toda le nekaterim. Da jih ni dosti, dokazuje svota \$54.50, ki smo jo nabrali za milijondolarski sklad SRZ. Iz tega se lahko sklepa, da nas je večina, ki odobramo program in delovanje S. R. Z. — Odobramo zato, ker vidimo resen položaj Slovencev v stari domovini; vidimo, kakšno je njihovo stališče napram Italiji, Srbiji in napram domačim monarhistom ter vsem, ki se hočejo ustavljati potrebam in duhu časa.

Kaj nam je storiti? Ali se naj stisnemo v kot in "apejamo," kaklo se naši očetje, bratje, sinovi, matere in sestre z mukami bore za boljšo bodočnost, ali pa se naj pridružimo mogočni organizaciji SRZ, ki se bori z vsemi silami za svobodo našega naroda? — Na to vprašanje naj odgovore tisti, katerim ne gre pa ne gre v glavo, da se kazalec na uri pomiče naprej in ne nazaj. Ker pa ni predolgo čakali na odgovor in ker že vnaprej vemo, kakšen je, ga pridržimo kar tukaj:

"Kaj mene briga stari kraj? Naj se imajo kakor hočejo — jast tak' ne bom šov več ke... Avstrije, pravite, ni več, za Jugoslavijo pa ne vem, kje je. Ko bi bila saj na mapi, pol bi še šov. Dajte no vi povedati, kje je Jugoslavija in kakšna je — pravzaprav me pa vse skupaj nič ne briga!"

To je njihov odgovor ali izgovor. Ko je bila še vojna in ko so napredni listi in zavedni slovenski delavci želeli pogin habsburškemu režimu, tedaj so nas ti naši "naprednjaki" nahručili vsak čas z "izdajalec svoje matere" itd. Zakaj, ne vem; ne vem tudi, da li so sami vedeli, zakaj so tako govorili. Če so vedeli, potem so zavedni avstrijaki; ako pa niso, znali, tedaj jih je le pomilovati, da imajo tako zasmetene oči. To je pač stara bolezen med našimi ljudmi in "zahvale materi božji za ozdravljenje" te bolezni menda še dolgo ne bo v Rasputinov Ave Miel. Dnevna okostenost in zaslepljenost je za proletarec nevarnejša bolezen, kot pa španska influenza.

Najboljša zdravila za zlo te vrste so napredni listi, knjige in brosure ter dobri govorniki in konoba organizacija. Seveda je treba premisliti, kaj se čita in pazno poslušati govornika. Možgane je treba rabiti, učiti se iz preteklosti in z jasnimi očmi gledati v bodočnost. Poznatni moramo razmere, v katerih živimo in zavedati se, kakšen je položaj delavstva in kaj je njegova naloga. Delavec mora vedeti, kdo povzroča vojne, revščino, lakoto, sužnost in zskandanje "nesreče", predno je vres in posoben za socialno revolucijo in predno bo v stanu overeti kapitalistični sistem in ga nadomestiti s socialističnim, s katerim odpade razredni boj.

Ali dobrih govornikov in naprednih časopisov ne bo in s tem ne bo izobrazbe za delavstvo, če ne bomo sami skrbeli za ta sredstva?

Ko smo pobirali prispevke za milijondolarski sklad SRZ, smo našli na smesne izgovore, češ: "Mi ne damo denarja, da bi se potem nekateri vozili v Washington na "good time."

Pomilovanja vredni reveži! V Parizu zborujejo diplomate že več mesecev, od vseh strani sveta so prišli in zborovanje bo stalo ne par tisočakov, temveč nekaj milijonov dolarjev, ki jih bodo morali plačati narodi in tudi mi v Ameriki v obliki porisanih cen, vsled naloženih davkov, pa nihče se ne pritoži! Mir se ni sklenil in stroški konference se nadaljujejo vsak dan, toda kdo se zneni za to? Ako pa naša organizacija pošlje zastopnika za par dni v Washington po potrebnih poteh in v interesu naših bratov v starem kraju, tedaj se hitro oglašajo majhne dušice in čvakaajo, da ima "good time" za naš denar. Rad bi vedel, koliko teh dušic bi se oglasilo za tak "good time!"

S. R. Z. deluje za demokratični mir. Ako Jugoslovani ne dobe svojih pravic in če se njihovo vprašanje ne reši tako, kakor se glasi program Republiškega združenja, tedaj ni upanja za pošten in pravičen mir. Vzroki vojne bodo odpravljani, ako dobi vsak narod, kar mu gre in nič

manj in nič več. Vsak narod naj sam odloča o svoji usodi, o svoji bodočnosti in sami naj uredi svoje notranje politično in gospodarsko življenje. Dokler pa bodo ljudje slepi in brezbržni, posebno delavci, kakor so brezbržni vsi tisti, ki nasprotujejo organizaciji SRZ, toliko časa bodo imeli imperialisti svoj banket, barantali z deželami, intrigirali za nove vojne in mednarodni kapitalizem bo žel dobček. Krivda za take razmere pade tudi na brezbržno delavstvo. — A. Oblak.

Indianapolis, Ind. — Kar se tiče delavskih razmer, smo tukaj bolj na slabem. Dalje moram poročati, da je nemila smrt pobrala iz naše srede rojaka Louisa Perola. Bil je član društva France Prešern št. 34 SNPJ in mladeniškega društva sv. Cirila in Metoda. Naj mu bo lahka tukaj zemlja!

Stvar tukajšnjega Slovenskega Narodnega Doma dobro napreduje. V prvih treh mesecih je bilo okoli \$600 dohodkov od delnic in raznih drugih reči. Ako se delavski razmere obrnejo na bolje, tedaj upamo, da bomo izplačali prostor pred koncem leta. Da pa ne bodo razni dopisniki, ki mešajo delovanje S. N. D. med društvene stvari, politiko in osebne prepire po časopisih, zadržali našega dela, so rojaki naprošeni, da pustijo S. N. D. pri miru. Delovanje za S. N. D. je nepristransko in na korist vse naselbine. Le na ta način bomo dosegli zaželen uspeh. — M. A. Pavell.

Terre Haute, Ind. — Tukaj vam pošiljam dva izreza iz tukajšnjega jutranjega in večernega lista, iz katerih razvidite, kako je Slovenec ogoljufal Slovenca za \$900. Nesrečnež se piše John Alfridi. K njemu je prišel zadnji teden neki John Toni in ko si je z gladkim jezikom pridobil njegovo zaupanje, ga je pregovoril, da kupita "močno bakso", v kateri bosta skupaj hranila njun denar. Ko je bila "baksa" kupljena, je Alfridi takoj izročil Toniju prihranek \$900. Dogovorila sta se, da bo Toni imel ključ, Alfridi pa "bakso." Toni je pa še tisti dan izgubil in ko ga je Alfridi pogrešal dve uri, je prišel sumiti, da nekaj ni v redu, pa je razbil "bakso," v kateri je našel le štiri papirnate dolarje, dočim ostalih \$896 ni bilo več.

Alfridi je zadevo hitro prijavil policiji, toda Tonija še nimajo. To naj bo v svarilo rojakom, da se varujejo zapeljivcev, zlasti tistih, katerih ne pozna. — F. Ž.

La Salle, Ill. — Kakor v vseh drugih slovenskih naselbinah — kot je razvidno iz poročil — tako je tudi v našem mestu in okolici brezdelje in nestalno delo. Vsi premogokopi in tovarne obratujejo bolj slabo, po dva do pet dni v tednu.

Španska senjorita Influenza, ki je toliko ljudi pobrala širom Amerike in tako hudo udarila v naša bratska podporna društva in organizacije po vseh Združenih državah, je sedaj popolnoma ponehala. Tudi tukajšnja podporna društva, spadajoča k raznim zvezam in jednotam, so bila zelo prizadeta, najbolj pa seveda samostojno društvo "Edinost", kateremu so nekateri že napovedovali razpad in pogin. Toda tihe želje nekaterikov so ostale le želje in društvo "Edinost" je še zmiraj na površju, dasiravno moramo priznati, da je imelo velike težave in žrtve. Sme se pa reči, da ni nikogar, ki bi mogel trdit, da ni dobil, kar mu gre po pravih omenjenega društva, četudi je dobil nekoliko kasneje.

Dalje moramo resnici na ljubo pribiti, da se nismo v puščavi Sahari. Društvo "Edinost" bo imelo v nedeljo dne 13. aprila ob desetih predpoldne v svojih navadnih prostorih glavno ali letno sejo. Člani tega društva se opozarjajo, da se udeležijo seje v polnem številu; kdor izostane brez tehtnega vzroka, se bo postopalo z njim po pravih. — Pozdrav vsem, kar jih živi na tej vesoljni Adamovi fermi, posebno pa Jugoslovani z željo, da bi kmalu imeli pravo in popolno ljudsko svobodo. — Frank Petek.

LITNICA UREDNIŠTVA. L. St. Hermine, Pa. — Za naša naša pojasnila se obrnite na Department of Agriculture, Washington, D. C., ali pa na Department of Interior.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota.

Inkorp. 17. Junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrašč, Box 140, Canalburg, Pa.
TAJNIK: John Verderhar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Težovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Gadiša, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FOROTNI ODBOR.

John Ambrožič, predsednik, Box 251, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 406 May St., Springfield, Ill.
Martin Zelenkhar, Box 276, Barberton, Ohio.
Joe Radich, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Samrak, 6800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Floterick, Box 438, Bridgeville, Pa.
Anton Radich, Box 73, Wish Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugoslov. del.
Leo Kuhar, Box 246, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
John Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Joe Kalan, 8101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, John Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDružITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trifoli, Box 100, Marysville, Pa.
John Ovan, Mary Udryll.
VARNOSTNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Karp, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
OGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": John Zvertnik.

POZORI! — Vse donarje pošiljajte in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderhar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilni na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Ambrožič, Box 251, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, spiski, naročila in spiski vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Cemu biti bolan in slab?

KO STE LAHKO ZDRAV IN KREPAK.

Pridite k meni, jaz sem specialista s tridesetletno izkušnjo v nekaterih največjih bolnišnicah. Jaz sem ozdravil že tisoče bolnikov in sem v stanju tudi vam pomagati.

Ne trpite dalje. Pridite k meni in sledite mojim nasvetom. Pregledba s X-ray žarki brezplačno.

Jaz imam najnovejšo električno opremo in moja skušnja mi omogoča uspeh, kjer drugi zdravniki niso uspešni.

"600" ZA KRVNE BOLEZNI "914"

Ako trpite vsled krvne bolezni, slabosti, krvi, ali obistne nerednosti, kožne bolezni, ali kakšne tajne bolezni, pridite v moj urad in jaz vam po možnosti pomagam.

PROFESSOR DR. MOORE'S

407 FOURTH AVENUE PITTSBURGH, PA.

Preko velike pošte. — Nad restavrantom. Prinesite ta oglas s seboj.

Možje in žene

Ne delajte napak, čemu ne bi vedno rabili najstarejšega, zmogljivejšega in skušenega izvrstnega zdravnika takoj ob pričetku — 38 let že zdravi tisoče in tisoče bolnih ljudi različnih bolezni. Zdravnik, kateri vam lahko natančno pove kje je vaša bolezen brez vanege dvoma. Najzanimivejša cena, izvrstno zdravljenje pri njeni, boljše kot pa kjerkoli drugem specialistu. Brezplačno zdravniška in električna preiskava vseh slučajih. Nam lahko povete kaj vas boli v vašem materinskem jeziku.

Vaša bolezen mora biti osebno preiskana predno se prične zdraviti.

DOCTOR B. F. MULLIN,
411—4th Ave. Pittsburgh, Pa.

Četrtoposlopje od Smithfield ulice, nasproti glavne pošte.
URADNE URE 80: od 9 do 6 in ob nedeljah pa od 10 do 2 ure.
 Glejte pazno za ime in številko.

POZOR SLOVENKE!

Vdovec, star 37 let, iščem za-
 nesljivo slovensko dekle ali pa
 vdovo z enim otrokom za v služ-
 bo ali za žentev, če se o tem do-
 govori. Žensko želim v staro-
 od 25 do 45 let. Imaj svojo
 hišo na lepem prostoru. Sprej-
 mem pa le resne ponudbe. Pišite
 na naslov: Tony Bavez, 210 Mor-
 gan Street, Brackenridge, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje
 ljudstva. Ako se strinjate s njeni-
 mi idejami, podpiraj trgovce, ki
 oglašajo v Prosveti. — V zalogi
 imam vse za vsakdanje potrebe
 po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

POZOR ROJAKI!

Lepa prilika za stalne naseljence
 v kraju kjer vsako vrstno delo in to-
 varno. Prodavam (lote) stavbišč,
 hiše, farme vse to v neposredni bli-
 zini velikih mest in velikih tovarn, ob
 velikih železnih in poštne kare
 vozijo vse naokoli 20,000 milj v pet
 različnih držav. Prodavam na lahke
 obroke. Prosto davka za dve leti in
 dovolj časa za odplačanje brez intere-
 esa, torej za dve leti. Kdo želi kak-
 šno kupčijo naj mi piše ali pa naj me
 telefonično pokliče na Royalton, Ill.
 Telefon brezplačno. Ali pridite oseb-
 no na moj naslov:

STEVE FABJAN,
Real Estate and Co.
Franklin Co., Royalton, Ill.

Od in popeljem vseeno brezplačno
 in ogledati na vse kraje kjer imam
 jaz kot na prodaji.

Izvoljen bankir.

Svetovno znano je, da je ameriški vojak najbolje plačan delavec ali obrtnik na vsem svetu; ni čuda torej, če se spomni na razne zabave, ki so in ki niso dovoljene članom armade. Ko smo prišli v Francijo, je bilo dovoljeno iti v "ostarije" in piti za potrebo, ne pa biti pijan. Nekateri so seveda prestopili to določeno mejo — in odvzeta jim je bila za nekaj časa pravica obiskovati gostilne. "Ostarije" precej spominjajo na "starokrajске", "kranjske" gostilnice. Je jestvine je bilo težko dobiti, ker je bilo vse racionirano, ali določeno po vladnem kontrolorju za hrano, koliko in kako se sme prodajati. Vina in piva je bilo več na ponudbo in kdor je imel več frankov, je bil do več steklenice deležen, oziroma do več kozarcev konjaka.

Druga naša zabava (v naši stotnji, seveda, za drugod ne vem...), je bilo trinajstdeset "pildkov" in dve kocki, kar je odločevalo o usodi naših finanč. Finančna organizacija je povsod potrebna, zato smo sklenili tudi mi, da izvolimo blagajnika potoma — deloma tajnega in nekoliko tudi javnega glasovanja, poslušajoč se zgoraj omenjenih podobice kot za glasovnice. Jaz sem nekaj časa, držeč se gesla: "da brez dela ni dobro biti", navdušeno valil oni dve kocki, "počil" vselej s sredinco moje desne roke in zakričal: "Seven or eleven!" Trikrat zaporedoma sem naredil dve šestici, trikrat po dva "anzarja", dvakrat en "evajar" in en "anzar"; devetice se mi je posrežilo narediti število devet, nato sem parkrat zavalil različne številke brez posledice — in končno je prišla številka sedem. Moj nasprotnik je vselej pobral denar in jaz sem odšel v pričo te slabe sreče proč od te igre in šel tja — kjer so volili glavnega blagajnika naših finanč.

Ležali so okoli po tleh, oči vseh so bile vrpte v koe na sredi, ki je služil za mizo volilnega boja. Jaz sem imel še lepo število "glasov" v žepu (ker iz ameriških dolarjev — zraste veliko več frankov. Nekorporal je imel že mnogo "glasov" na svoji strani; zdel

se mi je najnevarnejši nasprotnik izmed vseh; in kot dober politični bojevnik, sem ga takoj vzel "na piko".

Med bojem za prvenstvo je politika igrala veliko vlogo. Trudili smo se vsi; kaj bi se tudi ne, ker naš potem načinu izvoljeni blagajnik, ni bil nikdar vprašan za račune in knjige, kje in kako ima naložen denar. Kmalu sem spoznal, da me moj nasprotnik prekaša v politični zmožnosti — in nekaj minut pozneje — kljub temu, da sem jaz imel "vse eno za drugo", bil proglašen našim novoizvoljenim blagajnikom za — cel mesec.

To stremljenje za blagajništvo me je oropalo do vstopa v ostarije, medtem ko je "blagajnik" ponosno "zavil okrog ogle" vsak večer in se mi poredno mužal.

Moja zabava ves mesec je obstajala o tem, da sem zvečer z mokrim očesom gledal v zvezde — ne v bisrno zvezdnate oči "kelnar", kar je bil privilegij le onih, ki so imeli v žepu franko — ampak v resnične zvezde na nebu. "Blagajnik" je vsak večer veselo prižvižgal domov in se široko ustil, da ima deklet kolikor hoče. Jaz sem sklenil, da v tem kraju ne bom več postal kandidat za blagajnika, toda predno smo dobili zopet plačo, smo bili že daleč od onih "kelnar" in koeke so zopet padale med znanim pridruženjem in kričanjem: "O, babies! Seven or eleven!"

Frank S. Tauchar.

BRUTALEN UMOR.

Chicago, Ill. — Calogaro Ciacera so našli umorjenega v mali sobi za njegovo biljardnico. Njegova glava je kazala veliko zevajočo rano, poleg njega v krvi je pa ležala sekira, s katero je morilec izvršil zločin.

V okolici biljardnice se je širila govorica, da so bile pri Ciaceru napravljene velike stave na kandidate in da on hrani denar. Policija sodi, da je bil izvršen roparski umor.

MESTNI URADNIK OBOŽEN TATVINE.

Chicago, Ill. — Municipalni sodnik Hugh R. Stewart je pridržal James Spencerja, mestnega

inženirja, in George M. Halla za veleporoto. Določil je za vsakega \$3,000 poročila. Obtožena sta, da sta ukradla dne 15. marca avtomobil M. A. McDermotta. Spencer in Hall sta trdila, da sta avtomobil kupila od McDermotta za \$1,500. Pri zaslišanju sta zašla v protislovja in sodnik ju je pridržal za veleporoto.

BANDITJE SO ODNESLI \$5,000.

Chicago, Ill. — Štirje banditje, ki so se pripeljali v avtomobilu, so oropali Aekerman-Quigley Printing kompanijo za \$5,000. To je že drugi roparski napad v tej okolici. Pred nekaj dnevi so banditje oropali Midland Hat kompanijo za \$2,211.

KANADA SE PRIDRUŽI ZDRUŽENIM DRŽAVAM V DESETIH LETIH.

Atlantic City. — Senator Williams C. Edwards iz Kanade je izjavil tukaj, da bo Kanada del Združenih držav tekom prihodnjih desetih let. Dejal je tudi, da je v Kanadi močan sentiment za združitv.

KOLIZIJA V ZRAKU, TRIJE UBITI.

Pensacola, Fla. — Trije letalci so bili ubiti, ko sta nad otokom Santa Rosa udarili dve letali skupaj. Mrtvi so praporščak Carl R. Weigel, praporščak R. A. Robinson in podčastnik E. H. Truex.

ZENSKA VOLILNA PRAVICA SPREJETA V MINNESOTI.

St. Paul, Minn. — Senat je sprejel predlogo, ki daje ženskam pravico se udeležiti predsedniških volitev. 49 senatorjev je glasovalo za predlogo in 11 proti. Predloga je bila že sprejeta v legislaturni zbornici.

UGANKA ZA POLICIJO.

Chicago, Ill. — Peter Schuttler, predsednik Peter Schuttler kompanije, ki izdeluje vozove, je našel svojega 14-letnega sina obstrlejehega na straniku. Kroglja ga je zadela od zadaj in na levi strani.

Njegov oče pripoveduje, da je slišal počiti strel, toda mislil je, da pok prihaja od avtomobila na cesti. Tri ure kasneje je našel sina in takoj obvestil policijo o dogodku. Policiji je dejal, da misli,

da je deček ponesrečil, ko je ogledoval samokres. Ko so na policiji izvedeli, da je deček desničar, so izjavili, da je zanje uganka, kako je mogoče, da lesničar pri ogledovanju obstreli sam sebe na levi strani glave in zadaj.

DRUŽINSKA DRAMA.

Conneaut, O. — Mrs. F. Hendersonovi se je omražil um in vrgla je svoje tri otroke v starosti 2, 4 in 6 let v bližnji ribnik, kjer so utonili. Tragedija se je odigrala v West Springfieldu, ki se nahaja pet milj od tukaj.

ZDRUŽENE DRŽAVE SO IZGUBILE 554 LETALCEV.

Washington, D. C. — Združene države so izgubile na fronti 554 letalcev, 171 je bilo ubitih, 135 ujetih, 129 ranjenih, 73 jih pogrešajo, 4 so izgubili iz raznih vzrokov.

New York, N. Y. — Kapitan "Santa Ana" je sporočil po svojem prihodu v pristan, da je lesona ladja "Alapaha" pri rtu Hatterasu dobila luknjo v zadnjem viharju.

Ladja je bila na potu iz Norfolk v Mollendo, Peru, ko je zšla v strašen vihar.

Zdravstveni urad

piše Dr. Welsman.

NOTRANJI PARASITI THE NEMATODES ALI NITNA GLISTA.

Nitne gliste ali kakor ji nekateri imenujejo iglene drobne gliste, je drugi navadni del družine okroglih glist. Te so veliko manjše od navadnih velikih okroglih glist, redko nekaj nad en palec dolge in so čisto podobne navadni niti v svoji debelosti torej od tu prihajo tudi njih ime. So bele barve in se navadno drže v malem spodnem odvajalnem prostoru in v zelo velikem številu in navadno se preselijo od tod v glavno črevo ali zadnico in od tu ven iz človeškega telesa, kjer se jih večkrat zapazi v obliki pozneje. Veda računa, da se njih jaca ne vaje v človeku, temveč se računa, da se izvale nekoč od zunaj in prihajajo v človeka enako kot velike okrogle gliste torej potom slabe hrane in pri zavijanju vode. Domača hišna muha se smatra, da je oni faktor kateri prinaša to zalego glist, valed tega bi se moralo strogo paziti na svojo jedilno hrano in še posebej na hrano katero se namerava jest surovo, da ne pride v dotiko s temu muhami.

Znamenja za te vrste gliste so vse obzirih skoro enaka s onimi od velikih okroglih glist; sicer je pri teh še eno zelo dobro znamenja, da vas v zadnjem črevesu zelo segačajo. Za vničenja teh parasitnih sitnežev je uporaba Laxcarina skoro eno najboljših sredstev. Vživano kakor se vam priporoča, in le redko kdaj, da ne bi dalo popolno zdravilsko zadovoljnost.

Laxcarin se prodaja pri Laxcarin Products Co., Dept. Z. 3, Pittsburgh, Pa. Cena je en dolar zavoje — polno zadostilo šest zavojev za pet dolarjev. Pošljemo poštne prosto za gotov denar, money order ali poštne znamke. — Ne jemljite nobenih ponaredb.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegajoča farma v lepem kraju v Wausau-kee, Marinette County, Wis. 16 akrov je posejano z deteljo a drugo je pa še za čistiti, tu se lahko izčisti po en aker na dan. Nekaj lesa je že pripravljenega za hišo. Ako katerega veseli kupiti to zemljo, ali če hoče iti sam ogledat to zemljo, tedaj naj piše na naslov: Peter Slabe, P. O. Wausau-kee, Wis. Box 163. On mu bode vse razkazal in dal vsa potrebna pojasnila. Lahko pa tudi pišete za vsa natančna pojasnila glede cene na Math Petrich, P. O. Box 639, Oakdale, Pa.

POZOR ROJAKI!

Ali ste si kupili Delnice od American Amusement & Theatre Co., ko so se vam nudile po \$1.00 vsaka od katerih je danes cena \$1.25 zakaj zato ker Družba sedaj vlastuje 4 Gledališča in ker strem Družba vrednost raste in zatorej seveda ni Delnice ne morejo ostati na eni ceni. Torej ali boste še čakali da kupite Delnice ko bodo se dražje, ne odlašajte na futri ker bode mogoče prepozno naročiti še danes. Rojake, kateri so v bližini Pittsburgha, vabimo da si stvar osebno ogledajo in prepričajo o vsem za pojasnila pišite na

JOHN BAHORICH,

129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglaševanje odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejememo do njih nobene odgovornosti. Vsak kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvost lista.

Ali kašljate?

Ne zanemarite zdraviti kašlja takoj. Kašelj je znamenje katero zahteva takojšnje pozornosti. Vi potrebujete zdravilo ki je dobro in popolno, nekaj na kar se lahko zanesete. Poslušajte na naš nasvet: Vzemite

Severov Balzam za pluća

(Severa's Balsam for Lungs). To je zelo prijazno zdravilo za prsa in kašelj za otroke in odraslene. Dravljenje s tem je izvrstno. Zdravi bolni prostor, pomaga odtrgati katere in zdravi bolno mrenico. Čitajte kaj nam je pisal Mr. John Shramek, R. F. D. 3, Troy, Mo., dne 29. dec. 1917:

"Napisal sem se mrzle vode in to mi je zailo na pluce in valed tega sem dobil suhi kašelj. Mislim sem si, da me to vduši, valed ko sem moral zakajljati. Vžil sem eno in pol steklenice Severovega balzama za pluća in kašelj se je skoro popolnoma izgubil. To je v resnici menda najboljšo zdravilo, ki lahko dobiš za denar. Sicer mi je nemogoče več prestati brez tega in zato ga imam vedno doma pri rokah."

Poskusite tudi vi! Tudi vi bode kmalu spoznali, da smo vam pravilno svetovali. Severov balzam za pluća bi se moral vedno živati kadar se zdravi kašelj, hudo prehlajenje, zagrenost, bronkitni kašelj, gripo, kašelj in influenco.

Cene so 25 in 50c.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

Pošiljatev denarja se sprejema za

Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Istro, Primorje in Kranjsko

s popolnim jamstvom

100 kron za \$8.00

Za vsa nadaljša pojasnila pišite na

John Nemec State Bank

1957 Second Ave.,

New York, N. Y.

Osebam ki niso neprijatelji ali zavezniki neprijatelja vi lahko pošljete sedaj denar v

Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo in Bosno

100 kron \$8.75 — 1000 kron \$85.00

Pošljite naročilo s točnim naslovom in svoto na

EMIL KISS, Banker and Steamship Agent

133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

(Banka je ustanovljena l. 1898)

Čenjeni rojaki pozor!

Čenjenim rojakom naznamo, da mi kupujemo vse Liberty Bonde ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočnem pismu (registriranem), ker na drug način ni ni smo odgovorni v slučaju izgube po pošti ali drugi pošiljatelj. — Pošljite na naslov: Mr. John Bahorich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

THE FIRST NATIONAL BANK CHISHOLM, MIN.

daje posebno pozornost na vse Slovenske rojake, ki vlagajo denar v hranilnici. Vaš rojak J. Osholt se je vrnil k nam v službo in bode vaelej točno pazil na vse vaše potrebnosti pri naši hranilnici. Oglasite se pri njem, on vam bode točno in siljudno postregel. Hranilnica (bank) je odprta vsak dan od 9 ure zjutraj do 3 ure popoldne in v sobotah pa zvečer od 7 do 8 ure. Pridite in se prepričajte.

Severove tablete zoper prehlad

(Severa's Cold and Grip Tablets) se priporočajo za zdravljenje prehlada, gripe, mrzlice, in tudi za influenco. Cena je 30c.

Severovo Gothardo Olje

(Severa's Gothard Oil) je izvrstno liniment za odvrtenost v mišicah in sklepkih, za bolečine v prsih iz prehlada in revmatizma. Cena je 30 in 60c.

Severov Antiseptol

(Severa's Antiseptol) je izvrstno zdravilo za grganje za bolno grlo ali zguba glasu vled prehlada. Za nosne katere in prehlade, naj bi se rabilo za vbrzganje v nos. Cena je 35c.

Severov Želodčni grenčec

(Severa's Stomach Bitters) se vedno priporoča kot dober appetit dajalec za slab želodec, še posebno za oslabele in stare ljudi. Ta pomaga pri prebavi. Cena je 75c in \$1.50.

Severovo zdravilo za obisti in jetra

(Severa's Kidney and Liver Remedy) dela izvrstno pri zdravljenju obisti, vranice in jetrnih boleznih. Vzemite to, da si odženete bolečine v hrbtu. Cena je 75c in \$1.25.

Severov Kričistilec

(Severa's Blood Purifier) naj bi se vžival zgoraj v spomladni čiščenje in jačanje krvi. Ta prepreči mazuze in izpahke. Cena je \$1.25.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN, Poljak spisal Sienkiewicza. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Nikomur več ne služim", rečem; "več sem vžil v tej službi hudega, nego dobrega. Naposled me je omamila kosaška svoboda; zato sem šel h Kozakom." Verjel mi je to ter postal jako zapljiv do mene. Od njega sem zvedel, da so Rozlogi vpepeljeni, da je ubil dva kneziča; druga dva pa, zvedevši to, sta hotela iti k našemu knezu; ker jima je pa to zabranilo, zbežala sta na Litvsko. Toda najhuše je bilo, kedar se je spomnil onega debelega plenčarja. Takrat je tako škripal z zobmi, kakor bi orehe grizel.

"Je bil dolgo bolan?"

"Dolgo s početka so se mu rane zacelile, pa se zopet odprle, ker si s kraja ni dal počitka. Več mi sem predsedel pri njem, akoravno sem prisegel pri zveličanju svoje duše, da se mu o svetim za krivico, katero mi je storil. To tudi gotovo nečinu, ko bi imel vse življenje hoditi za njim. Nsem kak kmet, marveč plenčar, torej mora umreti po moji roki, če ga sploh kdo drugi ne ubije poprej. Lahko bi ga bil ubil že takrat, toda strah me je bilo umoriti ležečega v postelji."

"To ti služi v čast, da nisi umoril bolnega in neoboroženega. Tako ravnaš le lopovi, ne plemenitaki."

"Da vidite gospod, tudi jaz sem mislil tako. Spomnil sem se trenutka, ko sem se poslavljaj od starišev, kako me je ded prekrizal ter mi rekel: "Spomniti se, porednec, da si plenčar ter bodi plemenit. Zvesto opravljaj svojo službo, pa zastranovati se ne daj!" Rekel mi je tudi, se plenčar po lopovski postopa, se sam Jezus razjocje. Ta nauk sem si dobro zapomnil ter se ravnal po njem. Maral sem torej dati slovo svoji nekani. Njegova zapljivost pa je postala dan na dan večja. Začel me je izpraševati: "S čim naj teta gradim?" "S čimur vam bo ugodno, gospod, odgovoriti. Pa se tudi ne smem pritoževati; obdržal me je bogato, kar sem tudi vzel, misleč si: Čemu ču naše blago ostati v razbojnikovih rokah? Bomo se mu oddajovali še drugi, ker po tem vem, da ga vsi močno pobijo, prostaki kakor Nizevci, dastravni nemara v vsej ljudovladi in dobri človeka, kateremu bi bili prostaki bolj zoprni kakor njemu."

Rozlogi začne vrteti glavo kakor bi se hotel nocoj spomniti, potem odlašajo.

"Čuden človek pa je to, da se ne treba pričniti. Knežinjica tako čisto, da se zblazni brezov rudi ne. Ko je že neomno obkrel, prišla je k njemu vafarica, da mu proročuje. In preročevala mu je, da ne dočruga. Nesramna

ta velikanska je z vragom v zvezi. Toda navidezno živahna deklina. Ko se zasmeje, misliš si lahko, da kobilca rezgeta na loki, in pokaže svoje bele zobe, a tudi močna je, da lahko oklep zdrobi; od njene hoje se kar zemlja trese. Zagledala se je tudi vame, Nikdar ni šla mimo mene, da bi me ne poseuknila za lase, ali za rokav, podrezavši me z laktom: "Pojdiva!" Pa jaz sem se bal, da bi mi zlod ne zavil vratu in takrat bi propadlo vse, kar sem nabral. Rekel sem ji le: "Ali imaš še premalo drugih..." A ona pa: "Všec si mi, čeravno si še fantin". — "Pojdi proč, bunka!" pravim. Ona pa znovič: "Všec si mi, vseč!"

"Ali si videl, kako je čarala?"

"Videl sem in slišal. Najpoprej se je prikazal nekak dim, potem slišalo neko sikanje, piskanje, da sem kar strmel in trepetal. Ona pa je stala sredi sobane, grbančila čelo ter ponavljala: "Lah pri nje! Čilu! Huku-čilu! Lah pri nje!" Potem znovič nasuje na slto pšenico ter gleda, kako so gomazala zrna ter ponavlja: "Čilu! Huku! Čilu! Lah je pri nje!" Oj, gospod, ko bi ne bil tak razbojnik, bilo bi mi res mučno gledati njegov obup. Ko je bilo čaranje končano, ohledel je grozno in potem padel vznak, sklenil roke nad glavo, tulil in evil, da je bila groza. Potem je začel znovič prositi knežinjico odpustanja, da je s takim nasiljem prišel v Rozloge in pobil njene brate. — "Kje si ti, moja nekdanj, zato mi sedaj ni živeti brez tebe! Z roko se te ne dotaknem, tvoj suženj bodem, samo da bi te smle gledati moje oči!" Ko pa se spomni Zaglobe, začne z zobmi grizti odejo, dokler ne zaspi, pa še v spanju stoka in zdihuje."

"Ali mu ni nikdar prerokovala nič dobrega?"

"Pozneje ne vem ker je ozdravel, jaz pa sem se tudi poslovil od njega. Bohum me je poslal v Hušo z duhovnikom Laskom. Oni razbojniki tam so videli, da imam nekoliko vsakorne ropotije, kar tudi nisem skrival in rekel da grem k starišem."

"Nemara bi bili to storili, toda na srečo Tatarjev takrat ni bilo, a Kozaki niso smeli vsled strahu pred Bohumom, Sier pa so me smatrali za svojega. Hmelnički sam me je prosil naj poslušam ter mu sporočim vse, kar bode v hiši vojvoda Braclavskega govorili, kdo vse se tam shaja in več takega. — Ko sem dospel v Hušo, pridivila je tje ogledna četa Krivonos, ki je ubila Lasko. Takrat sem polovico svojega imetja zakopal, z drugo pa zbežal sémkaj, zasilavši, da vi, gospod, trebite zaslavsko okolico. Hvala Bogu, da sem našel vas zdravega in dobre volje in da se že bliža svatba. Torej bo vendar enkrat konec vsega zlega. Trdil sem tem lopovom, ki so šli na kneza, da se več ne vrnejo. Sedaj imajo, kar so iskali. Nemara se tudi vojaka že skoraj konča!"

"Kaj se! Sedaj se še te prav za prav prične s samim Hmelničkim."

"A po svatbi se več ne boste bojevali?"

Slabo sodiš, če misliš, da postanem na svatbi strahopetec!"